

TÜRK-İSLAM VE HİRİSTİYAN-BATI MEDENİYETİ ÇATIŞMASI ÜZERİNE*

Beşir MUSTAFAYEV**

Özet

Son dönemlerde en çok tartışılan konu dünyada yaşanan bir takım savaşların ve sorunların medeniyetlerin çatışmasından kaynaklandığı yönündedir. Medeniyetler çatışması ifadesinin insanları ürküttüğü yadsınamaz bir gerçektir. Bugün küresel siyasette medeniyetlerarası ilişkilerin önemli yeri vardır. Diğer medeniyetleri bir tarafa bırakalım, ama Batı medeniyetinin İslam ve Türk medeniyetleri ile çatışma içerisinde olduğu bir gerçektir. Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra Batı-Türk medeniyetleri arasındaki ilişkiler Hıristiyan-İslam bağlamında gelişmiştir. Yine Türkler İslamiyet'i kabulden sonra İslam'ın asıl hamisine çevrilmiş ve bu dinin yayılmasında büyük rol oynamıştır. Batı-Türk medeniyetleri arasındaki ilişkiler tarih boyu hep çatışmalı olmuş ve günümüze kadar süregelmiştir. Batı'da Türk ve İslam karşıtı bir düşüncenin yaygın olduğu bilinmekte ve bu düşünce tarihsel bir gelenek gibidir. Genel olarak gösterilen bu tutumlar yalnız şahısların değil, devletlerin resmi görüşlerini yansıtmaktadır. 11. yüzyıldan beri Avrupalıların gündeminde olan ve 18. yüzyılın ikinci yarısına kadar Türklerin büyümeleri ve Türk-İslam çizgisi sürekli Batı'nın aleyhinde olmuştur. Çalışmamızda bu gibi sorunlar değişik başlıklar adı altında ele alındı.

Anahtar Kelimeler: Türk Medeniyeti, İslam Medeniyeti, Batı Medeniyeti, Hıristiyan, çatışma.

*Bu çalışma 18-20 Mayıs 2017 tarihleri arasında Antalya/Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesinde düzenlenen "II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumunda" sunulan ve yayımlanmamış bildirinin gözden geçirilmiş ve makaleye dönüştürülmüş şeklidir.

**Doç. Dr., Siirt Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı, besirmustafa@gmail.com

**ON CONFLICT OF TURKISH-ISLAMIC AND CHRISTIAN-WEST
CIVILIZATION****Abstract**

The most debated issue in recent times is that a number of wars and problems in the world are caused by the clash of civilizations. It is an undeniable fact that the expression of the conflict of civilizations fears people. Today, relationship between civilizations has an important point in global politics. Let's put other civilizations aside, but it is a fact that Western civilization is in conflict with Islam and Turkish Civilizations. After the Turks accepted Islam religion, the relations between the West-Turkish Civilizations have developed in the Christian-Islamic context. Again, after the acceptance of Islam, the Turks have been protector of Muslims and played a major role in the spread of this religion. Relations between Western-Turkish Civilizations have always been controversial throughout history. It is known that there is widespread anti-Turkish and anti-Islamic thought in the West, and this thought is like a historical tradition. Generally, These expressions reflect the official views of states, not only individuals. From 11th century to second half of the 18th century Turk-Islamic line has always been against Europe. In our work, such problems have been discussed under different titles.

Keywords: *Turkish Civilization, Islamic Civilization, Western Civilization, Christian, conflict.*

GİRİŞ

Atalarımızdan gelen maddi ve manevi değerlerin toplamı olan kültür ve geliştirilerek bu ölçüde beşeriyete kazandırdığımız medeniyet ile tarihte yer edinmişizdir. Cihan tarihinde Türk denen bir milletin geliştirdiği zengin kültür ve medeniyet, dünya medeniyetlerinin oluşmasında mühim bir temel taşı görevi görmüştür. Özellikle bilinen 6000 yıllık tarihleri boyunca dünyanın en büyük ve kudretli birçok devletinin kurucuları oldular. Börü Tonga, Attila, Kapgan Kagan, Sultan Alparslan, Kılıç Arslan, Selahaddin Eyyubi, Cengiz Han, Emir Timur, Fatih Sultan Mehmet, Şah İsmail, Mustafa Kemal Atatürk, Mehmet Emin

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

Resulzade gibi büyük devlet adamları yetiştirerek bugünkü dünyanın şekillenmesine aracılık ettiler. Çin'e set kurdurarak, kavimler göçünü başlatarak, Roma'yı ikiye bölerek, İslam'ı kabul ederek, Malazgirt ile Anadolu'nun kapılarını yeniden Türk'e açarak, Bizans'ı (Doğu Roma) ortadan kaldırarak, İslam Peygamberi'nin vasiyetini yerine getirip İstanbul'u fethiyle çağ açarak, Karadeniz'in Kuzeyine hükmederek, Kutul Amare, Çanakkale, Galiçya, Şipka, Dumlupınar ve Kafkas zaferiyle Türk-İslam medeniyeti tarihte haklı yerini aldı.

Türk-İslam medeniyetinin yetiştirdikleri şahsiyetler; Ahmet Yesevi, Mevlana, Kaşgarlı Mahmut, Yunus Emre, Yusuf Has Hacı, Hacı Bektaşî Veli, Fuzuli, Nizami, Nesimi, İsmail Gaspıralı, Abdullah Tukay, Mahtumkulu, Cengiz Aytmatov, Bahtiyar Vahabzade, Ahmet Cevat, Mehmet Akif ve daha niceleri olmuştur. Bunun yanısıra abideleşen tarihi eserlerin; Orhun Yazıtları, Oğuz Kağan, Köroğlu, Manas, Dede Korkut, Maarifetname, Leyla ile Mecnun, Kutadgu Bilig, Divanü Lügat-it Türk ve daha nicelerinin öğrenilmesi öncelikli müracaat edebileceğimiz kaynaklar olacaktır.

Yeryüzünde yayıldıkları sahanın genişliğine, aldıkları kararların ve yaptıkları girişimlerin yol açtığı gelişmelere, değişik coğrafyalardaki kültür ve medeniyetlerle kurdukları ilişkilere ve etkileşim içinde oldukları diğer uygarlıkların gelişimine sundukları katkılara bakıldığında Türk Milleti için söylenecek çok söz olduğu açıktır. Bu sahalardan hiç kuşkusuz ilki onların inançları olacaktır. Tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren, dünyada tek Tanrıya (Semavi-Gök Tanrı inancı) inanan ilk uygarlık olan Türkler, zaman-zaman diğer inançlarla temas içinde olmakla birlikte her zaman tek Tanrı inancını sürdürmüşleridir. Bu

inanç, onları semavi dinlerin kabulünde seçimlerini kolaylaştırmıştır. Bu husus hiç kuşkusuz inançları ve yaşamları örtüşen İslamiyet ile birçok yönü bulunduğundan Müslüman olmaları¹ farklı coğrafyalarda ve farklı zamanlarda gerçekleşmiştir. Bu farklı mekân ve zaman dilimlerinde mücadeleler yıllarca sürmüştür. Sebep ve sonuç itibarıyla Türk devlet geleneği, Türk hâkimiyet anlayışı ve Türk-İslam inancını benimsemiştir.

1. Geçmişten Günümüze Avrupa'nın Türk Düşmanlığı

Geçmişten günümüze medeniyet denildiği zaman Batı, Batı medeniyeti denildiği zaman ise Hıristiyan dünyası anlaşılmaktadır. Amerikalı siyaset bilimcisi Samuel P. Huntington'un "Medeniyetlerin Çatışması ve Yeni Dünya Düzeninin Kurulması" isimli kitabı² yayımlandıktan sonra yazarın, ortaya çıkmakta olan küresel siyasetin tehlikeli boyutunun farklı medeniyetlerdeki gruplar arasındaki çatışmalar olacağı yolundaki görüşünden³ sonra insanlar korkuya kapıldılar. Medeniyetler çatışması ifadesinin insanları korkuttuğu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak Huntington'un bu iddiasını tam olarak yanlış kabul etmek de doğru değildir.

¹İlk Müslüman Türk devleti, Karahanlılardan yaklaşık yarım asır önce Yahudi Hazarların hâkimiyetine rağmen İdil Bulgar Hanlığı'dır. Toplumsal olarak da 890'larda, resmen ise en geç 920'de, Müslüman oldular. Böylece İslam dünyasında Doğu-Batı ve Güney-Kuzey İpek Yolu ticaretinde bir bağlantı haline gelen İdil Bulgarlarına ilgi artar. İdil-Hazar yolları üzerinde ticaretin merkezi haline gelir. Peter B. Golden, *Türk Halkları Tarihine Giriş*, çev: Osman Karatay, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2016, s. 263-266.

²Samuel P. Huntington'un bu eserindeki ilerlemeci ve evrimci kuramın zemininde olduğunu Halil İncalcık şu sözlerle anlatmaktadır: "Huntington'a göre Avrupa Birliği, Avrupa kültürü ve Batı Hıristiyanlığını paylaşan milletlerin birliğidir. Feodalizm, hümanizm, reformasyon, 18. yüzyıl aydınlanma felsefesi, sekülerizm (laiklik, din-devlet ayrılığı) liberal parlamenter demokrasi, endüstri inkılabı ve serbest pazar ekonomisi, Avrupa'yı tarihi evrimi içinde yoğuran özelliklerdir". Halil İncalcık, "Ziya Gökalp Yüzyıla Damgasını Vuran Düşünür", *Doğu Batı*, 12, İstanbul, Ağustos-Eylül-Ekim 2000, s. 19, 20.

³Samuel P. Huntington, *Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması*, Okuyan Yayınları, İstanbul, 2005, s. 9.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

Bugün küresel sermayede ve siyasette medeniyetler arası ilişkilerin önemli yeri vardır. Diğer medeniyetleri bir tarafa bırakıyorum, ama Batı medeniyetinin İslam ve Türk medeniyetleri ile çatışma içerisinde olduğu bilinmesi gerekir. Fakat bazı Batılı, Rus, İranlı bilim adamları medeniyetleri sınıflandırırken hiçbir şekilde Türk medeniyetine ayrı bir medeniyet olarak bakmamışlar. Ne Samuel P. Huntington'un⁴, ne Arnold J. Toynbee'nin⁵, ne Francis Fukuyama'nın⁶, ne Harald Müller'in⁷, ne Boris Kuzık'ın ve Yuriy Yakovets'in⁸, ne Abdul Hüseyin Zarrinkub'un⁹, ne de diğerlerinin eserlerinde ve ifadelerinde Türk medeniyeti kavramı bağımsız bir dal olarak geçmez. Oysa İngiliz tarihçi A. Toynbee'nin, fikirlerinin büyük bir kısmını Z. Gökalp'tan veya onun öğrencilerinden almıştır. Toynbee'nin toplum yapısına dair birçok ana fikirleri Gökalp'ın fikirlerinin benzeridir. Sözü geçen tarihçi ve sosyologların çoğu Türk medeniyetini İslam medeniyetinin bir parçası olarak sunmaktadır. Tabii ki İslam medeniyeti Türk medeniyeti için önemli özelliklerden biridir. Fakat İslami değerleri kendinde yaşatmasına rağmen Türk medeniyetini Arap medeniyeti, Fars medeniyeti gibi bağımsız bir medeniyet olarak kabul etmek zorunludur. Öte yandan Türk medeniyetinin tamamen İslam medeniyeti çerçevesinde değerlendirilmesi yanlıştır. Çünkü meseleye bu açıdan yaklaşacak olursak eğer, Türklerin İslamiyet'i kabul ettikleri döneme kadar, bilinen en az 6000 yıllık tarihini gözden kaçırmış oluruz. Batı medeniyeti ile Türk medeniyeti arasında derin bir çatışmanın yüzyıllar boyu yaşandığı

⁴Huntington, *a. g. e.*, s. 9.

⁵Geniş bilgi için bkz: Arnold J. Toynbee, *İssledovaniye İstorii*, Moskva, 2010.

⁶Francis Fukuyama, *Konets İstorii i Posledniy Çelovek*, Moskva, 2004, s. 27-29.

⁷Geniş bilgi için bkz: Harald Müller, *Kültürlerin Uzlaşması*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2001.

⁸Boris Kuzık-Yuriy Yakovets, *Tsivilizatsii: Teoriya, İstoriya, Dialog, Buduşyeye*, İstitut Ekonomičeskih Strategiy, T. 1, Moskva, 2006, s. 21-26.

⁹Bkz: Abdol Hoseyn Zarrinkub, *İslamskaya Tsivilizatsiya*, Moskva, 2004, s. 32-36.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

ve devam ettiği bir gerçektir. Geçmişte olduğu gibi, günümüzde de Türk-İslam medeniyetine açılan savaş, farklı isimler altında sürdürülmektedir.

19. yüzyılın sonlarında İngiltere Başbakanı Gladstone, Türkler için şunları söylüyordu: “Türk ırkı ne idi ve şimdi ne? Bu sadece Müslümanlık sorunu değil, fakat Müslümanlığın bir ırka özgü bir karakterle birleşmesidir. Türkler Avrupa’ya geldikleri o ilk günden bugüne insanlığın en büyük insanlık dışı türünü oluşturdu. Nereye gittilerse arkalarında geniş bir kan yolu bıraktılar ve onların hükümlerlerinin ulaştığı yerlerde medeniyet kayboldu”¹⁰.

1919’da da İngiliz siyasetçi David Lloyd George ise şu ifadeleri dile getirmekteydi: “Yağmacı bir topluluk olan Türkler, bir insanlık kanseri, kötü yönettikleri toprakların etine işlemiş bir yaradır”¹¹. Hakarete varan bu sözlerin yapıldığı dönemde İngiliz askerlerinin Afrika ve Hindistan’da uyguladıkları işkence ve insanlık dışı faaliyetleri Gladstone ve Lloyd George herhalde unutmuş olmalı ki, kendi yaptıklarını görmezden gelip Türkleri yargılamıştır. Hakeza bugün Ortadoğu’da sergilenen bunların bir benzeri. Oysa semavi kitapların emri: “Öldürmeyeceksin”. Amerika ve Avrupa, sadece kendi çıkarları için dünyanın bütün iyi insanlarını ve yöneticilerini öldürdü ve öldürmeye hazır. Goethe: “Ya örs olacaksın, ya çekiç” diyor. Şark, Sâdi’den Gandhi’ye kadar aksi kanaatte: “Yemin ederim ki, dünyanın

¹⁰Andrew Wheatcroft, *The Ottomans, Dissolving Images*, Penguin Books, Londra, 1993, s. 234.

¹¹Metin Aydoğan, *Bitmeyen Oyun: Türkiye’yi Bekleyen Tehlikeler*, Kumsaati Yayınları, İstanbul, 2003, s. 185, 187.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

bütün toprakları için bir tek insanın kanını akıtmaya değmez"¹². Peki, kim haklı? Şark dünyası mı, yoksa Garp dünyası mı?

Alman bilim adamı Fritz Neumark, Avrupalıların Türklere ve Türk tarihine bakışını açıklarken şunları söylemektedir: “İçtenlikle itiraf etmeliyim ki, Avrupalı Türkleri sevmez, sevmesi de mümkün değildir. Türk ve İslam düşmanlığı Hıristiyanların ve kilisenin asırlardır hücrelerine sinmiştir. Avrupalılar Türkleri Müslüman olduğu için sevmez, ama laiklik şöyle dursun, Türkler Hıristiyan olsa da onlara düşman olarak bakmaya devam ederler"¹³.

Genel olarak gösterilen bu ifadeler yalnız şahısların değil, devletlerin resmi-siyasi görüşlerini yansıtmaktadır. Batı'nın üstünde daim Haçlı seferlerinin gölgesi dolaşıp durmuştur. Şöyle ki 11. yüzyıldan beri Avrupalıların gündeminde olan ve 18. yüzyılın ikinci yarısına kadar Türklerin gelişmesi sürekli Avrupalıların aleyhinde olmuştur. 1923'e kadar ve hatta sonrası Avrupalılar Türklerin güvenliğini tehdit etmiş ve Türkiye'nin aleyhinde hareket etmişlerdir.

2. Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyetlerinin Çatışması

İslam medeniyeti hiç kuşkusuz Türk medeniyeti için önemli özelliklerden biridir. İslam medeniyetinin tamamen Arap medeniyeti¹⁴

¹²Cemil Meriç, *Bu Ülke*, İstanbul, 2014, s. 206.

¹³Aydoğan, a. g. e, s. 182.

¹⁴ İslâm medeniyeti; muhtelif Müslüman milletlerin meydana getirdikleri bir ortak medeniyettir. Yani İslam medeniyeti ayrıca bir millete veya bir topluma mahsus medeniyet değildir. Fakat İslâm, Arap medeniyetini ve gerçek Arap ruhunu ifade eden en geniş kavramdır. Hatta İslâm, Araplığın bir nevi en büyük ifâdesi olmuştur. Araplar bile bunu İslam'a borçlular. O yüzden İslam medeniyetine tamamen Arap medeniyeti denemez. Öte yandan Arap olmayan Fars, Türk ve diğer ırklara mensup İslâm bilginleri arasında ünlü İbn-i Sina ile Fârâbî'nin ve meşhur Eyyubî hükümdarı Selahaddin Eyyubî'nin Türk oldukları Batılı iddia sâhiplerince bilinseydi Arap medeniyeti iddiasından vazgeçip bu medeniyetin “Türk-İslâm medeniyeti” olduğunu kabul

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

olmadığı gibi, Türk medeniyetinin de tamamen İslam medeniyeti çerçevesinde değerlendirilmesi yanlıştır. Eğer böyle yaparsak İslamiyetten önceki binlerce yıllık Türk uygarlığını gözden kaçırmış oluruz. Bir kere Türkler arasında İslamlaşmayı kolaylaştıran sebeplerin başında, İslam dini ve medeniyetinin çekiciliği kadar, eski Türk inancının, yani Şamanlığın İslamiyete yakın ana unsurlara sahip olması ve Türk ruhuna her hangi bir dinden daha fazla uygun bulunmaktadır.

Nitekim 12. yüzyıl bilginlerinden Malatya Süryani-Patriği Mihael (1126/1199), Türklerin İslamiyet’i kabul nedenleri arasında bu hususa dikkat çekerek: “Türkler daima tek bir Tanrıya ve göklerin ona ait olduğuna inanıyordu. Arapların da en sonda aynı Allah’a inanmaları onların dinini kabule sebep oluyordu” demiştir¹⁵. Esasen Türklerin İslam dinine girdikten sonra Allah adı kadar Tanrı (Rab-Rabsi İbranice, Mevla, Huda-Farsça) adını kullanmaları da kuşkusuz ona atfettikleri sıfatların İslamiyeti kabul ettikten sonra kendilerine yakın bulmalarından kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan İslam’ın cihat anlayışı, Türklerin savaşçı ruhlarına uygun geliyordu. Şemanizmdeki ruhun bekası, ahiret inancı, cennet ve cehennem akideleri, Tanrıya ve ecdada kurban inançları da İslamiyette daha gelişmiş olduğundan Türkleri bu dine çekiyordu.

Türklerin İslamiyet’i kabul ettikten sonraki dönemlerde Batı-Türk medeniyetleri arasındaki ilişkiler Hıristiyan-İslam bağlamında gelişmiştir. Batı-Türk, Batı-İslam ve Batı-Türk-İslam medeniyeti arasındaki ilişkiler tarih boyu hep gergin ve çatışmalı olmuş ve bu durum günümüze kadar

edeceklerinden şüphe olmadığı görülecektir. Şemseddin Sâmî, *İslâm Medeniyeti*, sadeleştiren: F. Erdem, İstanbul, 1980, s. 22-30.

¹⁵Mihael Vekaynamesi (Süryani), çev. Hrant Andreasyan, Basılmamış Nüsha, cilt. II, III, TTK Kütüphanesi, Ankara, Tsz, s. 390-391, 413-414.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

süregelmiştir. Türklerin Batı'yla olan ilişkileri 1600 yıllık çatışmalarla dolu bir geçmişe sahiptir ve sürekli hale getirilen savaşlar üzerinde kuruludur. Aral gölü çevresinde toplanan Hun boyları İç Asya'daki Çin baskısı ve kuraklık yüzünden 4. yüzyılın ortalarından başlayarak Batı'ya doğru göç ederek barbar kavimleri Roma İmparatorluğu üzerine saldırmaları sonucu kavimler göçü başlamıştır. İç Asya'dan gelen kuzeyli Hun akıncıları Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasına neden olarak kitle egemenliğine dayalı olan Eskiçağ'ı sona erdirdiler ve Ortaçağ perdesini aralamış oldular. Böylece Avrupa'da Feodalite rejimi ortaya çıkar ve Hıristiyanlık barbar kavimler arasında yayılır. Öte yandan Fatih Sultan Mehmet Doğu Roma İmparatorluğu'nun (Bizans'ın) varlığına son vererek çözülmeye başlayan ve serf egemenliğine dayanan Ortaçağ'ın çöküşünü hazırladı, Yeniçağ dönemini başlattı. Türkler Batı'ya karşı Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden 1699 Karlofça anlaşmasına dek tam 1300 yıl kesin bir üstünlük sağladı. Avrupalıların Hıristiyanlığı kullanarak düzenlediği 8 Haçlı seferini Türkler göğüsledi ve onları yenilgiye uğrattı.

Haçlı seferlerinin hangi medeniyetin taşıyıcılarına yönelik olması ile ilgili akla şöyle bir soru gelmektedir: Bu seferlerin önünde duranlar Türkler mi olmuşlar, yoksa Arap medeniyetinin taşıyıcıları mı? Haçlı seferlerini yapanlar çok uzak diyarlardan gelen Batılılardı, ama bu seferlerle başından beri mücadele eden Türkler olmuştu. Haçlıların 200 yıla yakın süren hakimiyetlerini sona erdiren de Türklerdi. Bu uzun mücadele Doğu ile Batı arasında köprü durumundaki Anadolu üzerinden gerçekleşecek, bölgedeki iktidar boşluğunu doldurma yarışı Türkler ile

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

Germen-Latin Batı mücadelesine sebep olacaktı¹⁶. Hindistan'ın ilk Başbakanı Jawaharlal (Cevahirlel) Nehru da “Genel Dünya Tarihine Bakış” isimli kitabında Haçlıların mücadelesinin Türklerle olduğu konusunda bilgiler vermektedir¹⁷.

Aslında tarihi süreçlerin analitik tespitlerine dayanarak Haçlı savaşlarının Batı'nın Hıristiyan olmayan toplumlara yönelik seferleri olsa da, kesinlikle Hıristiyan Germen-Latinlerin Müslüman Türklerle çatışması olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda siyasi ve iktisadi bir hareket idi. Bu, ağırlıklı olarak üzerinde durduğumuz bir görüştür. Öncelikle, bütün seferlerde Hıristiyan Batı'nın önüne çıkanlar hep Türkler olmuştur. Diğer bir taraftan, Arapların İspanya'yı fethi (Endülüs Emevi hâkimiyeti) ve İspanya'dan Avrupa'ya doğru saldırıları zamanı neden “Haçlı Birliği” düşüncesi yoktu? Çünkü Haçlı seferlerinin başladığı zamanlarda Araplar kendilerinin aktif dönemlerini yaşıyorlardı. Meseleye real olarak bakarsak, Haçlıların asıl amacı kutsal şehir Kudüs'ü kurtarmak değil miydi? Ve bu şehir coğrafi olarak Arap topraklarında değil mi? Peki, 7. yüzyılda aktif durumdaki Araplar, Haçlıların iddia ettikleri bu kutsal toprağı kurtarmaya neden gerek duymuyorlardı?

Açık şekilde ifade edersek, Haçlı seferleri Batı medeniyetinin sırf Türk medeniyetine yönelik mücadelesi olmuştur. Akabinde İslam'la birlikte Türkiye ve Türklüğe yönelik Haçlı zihniyeti hiç de rastlantı değildir. Ortaçağda Avrupalı hükümdarların, genel olarak bütün

¹⁶Ali Çimen-Göknur Gögebakan, *Tarihi Değiştiren Savaşlar*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2009, s. 111.

¹⁷Cevahirlel Nehru, *Ümumdünya Tarihine Nezer*, Genclik Yayınları, Bakı, 1986, s. 267-272.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

Avrupa'nın gözünde "Tanrının Kırbağı" olarak görülen Türkler Batı'nın bilinçaltında insan topluluğu olmaktan çok bir barbar olarak algılanmaktaydı. Oysa Türkler tarihte ilk yerleşik yaşama geçerek (Uygur Türkleri) uygar toplum olmaları, yazı ve alfabesi olan ender toplum olmaları, medeniyete kazandırdığı at kültürüyle, demiri, altını, gümüşü işlemeleriyle, merkeziyetçi devlet sistemiyle, temel vatandaşlık hakkıyla, cihanşümul anlayışıyla, hoşgörü geleneğiyle, ulusçuluk düşüncesiyle, aidiyet duygusuyla, nizamlı ordu teşkilatıyla, geliştirdiği ziraatla, ortaya çıktıkları gündün itibaren semavi (Gök) dine, tek Tanrıya inanışlarıyla dünya medeniyetine çok şey kattıklarını görürüz. Kuşkusuz tüm Doğu, tarih boyunca dinlerin ve medeniyetlerin beşiği olmuştur. Bu anlamda gerçekten medeniyetlerin menşei ve tarih iyi incelenip mukayese edildiğinde hakikat bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmaktadır.

3. Batı ve Türk-İslam Medeniyeti Çatışmasında Kullanılan Kartlar

Hatıralarda kök salmış bu tür mistik düşünceler ve zihniyet, aynı zamanda geçmişteki olaylar Batı'da Türklere yönelik korku ve nefret psikolojisi oluşturmuş. Viyana kuşatmasından sonra Türklerin zafer yürüyüşünü hiçbir zaman unutmayan Batı'nın gözünde Müslüman Türk Devletleri o zamanlardan en büyük rakip ve düşman olmuş, sonuçta intikam için diğer faktörlerle de birlikte sorunlar gündeme getirilmiştir. Nasıl Arap ve İslam Dünyası'nın başına İsrail ve mezhep sorunları musallat edilmişse, Türk Dünyası'nın başına da Şark sorununun bir parçası olan "Ermeni Meselesi" ve terör olayları musallat edilmiştir. Bu

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

meseleler Amerika¹⁸ ve etkinliği büyük devletlerden müteşekkil Hıristiyan Batı'nın¹⁹ planlı şekilde yürüttüğü bir politikadır. Gücünü artırmak ve yaymak için mezhep ve etnik faktörlerden yararlanmaktadır. Batı bir zamanlar Avrupa coğrafyasında Yahudi-Hıristiyan çatışması olarak algılanan Yahudi meselesini Müslüman-Yahudi çatışmasına dönüştürerek Ortadoğu'ya ihraç etmiştir²⁰. Halbuki Avrupa'da asırlardır süren Yahudi meselesi Hıristiyan teolojisinden kaynaklanan anti-semitik bir hareket iken İkinci Dünya Savaşından sonra Ortadoğu'ya empoze edilmiş olan İsrail meselesine karşı bölgedeki Müslüman toplumların gösterdiği tepki politik temelli anti-siyonist bir tepkidir. Yani burada asıl amaç Hıristiyan-Yahudi düşmanlığının tedricen unutturulması ve yerini Yahudi-Müslüman çatışmasına vermekten ibarettir. İsrail ile Arap ve Müslüman devletleri arasında Yahudi-Müslüman düşmanlığı yaratıldığı gibi, Ermenilerle ve terör olaylarıyla Türk Milleti arasında da bir düşmanlık oluşturulmuştur²¹.

Batı medeniyeti ile Türk-İslam medeniyeti arasında derin bir çatışmanın yüzyıllar boyu yaşandığı ve devam ettiği bir gerçektir. Geçmişte olduğu gibi, günümüzde de Batı'nın üstünde daim Haçlı seferlerinin gölgesi dolaşıp durmakta, Türk medeniyetine açılan savaş

¹⁸ Yasin Coşkun, "Mondros'tan Mudanya'ya Kadar Olan Dönemde Genel Hatlarıyla ABD'nin Türkiye Politikası ve Türk-Amerikan İlişkileri, *Yeni Türkiye* 93, Ankara, 2017, s. 516.

¹⁹ Beşir Mustafayev, "Büyük Devletlerin Kafkasya'daki Ermeni Siyaseti (Kafkasya'daki Ermeni Olaylarına Işık Tutan Bir Arşiv İncelemesi: 1910-1920)", İstanbul Üniversitesi *Uluslararası Avrasya İncelemeleri Dergisi* (AVİD), cilt. II, sy. 1, İstanbul, 2013, s. 149-155.

²⁰ Emin Arif Şihaliyev-Beşir Mustafayev, "Ermeni Sorununun Medeniyetler Çatışması Bağlamında Değerlendirilmesi ve Bu Sorunun Azerbaycan-Ermenistan İlişkilerine Etkisi", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, ASOS Journal (The International Journal of Academic Social Science)*, yıl. 4, sayı. 32, Elazığ, Kasım 2016, s. 15.

²¹ Bkz: Emin Arif Şihaliyev, *Ermenistan-Azerbaycan Münakaşası Sivilizasyonlararası Münasebetler Kontekstinde*, Elm ve Tehsil Neşriyatı, Bakı, 2011, s. 73-81, 277-280.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

farklı kartlar altında sürdürülmektedir. Batı devletlerinin hep gündeminde olan Ermeni meselesi²² (günümüzde bu meseleye paralel Türkiye ve Kafkaslar'daki terör olayları), sözde soykırım iddiaları, toprakların %20'sinin işgali, Ermenistan-Türkiye ilişkilerinde Batı'nın baskısı, aynı zamanda Ermenistan-Azerbaycan çatışmasında uluslararası kurumların, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Minsk Grubu'nun kararsızlığı, çatışmaya Batı'nın çifte standartlar çerçevesinde yaklaşımı bunun en açık delilidir. Kuşkusuz, Kıbrıs, Azerbaycan-Karabağ, Kırım, Keşmir, Filistin, Suriye, Irak (özellikle Musul ve Kerkük), meselesi, PKK terörü ve diğer faktörler de buna dahildir. Ermeni meselesi Türklere yönelik tarihten miras kalan Haçlı zihniyetinden (Osmanlı son dönemi, Bizans ve Selçuklu örneğinde olduğu gibi) kaynaklanmaktadır. Günümüzde Batı devletlerinin Ermeni sorunu ile ilgili Türkiye ve Azerbaycan'a yönelik sergilediği tutum bu zihniyetin asıl tecessümüdür. Ermeni meselesi tarihsel bir gelenek olan Türk ve Müslüman düşmanlığının bir parçasıdır. Hıristiyan dünyasının ve emperyalist güçlerin tekelinde ve güdümünde devam eden bu düşmanlık bitmeyecek veya uzun yıllar sürecek gibi. Nitekim S. Huntington bir yazısında şöyle der: "Türk, İslam olarak kaldığı sürece ve Batı da Hıristiyan olarak kaldığı sürece, iki büyük medeniyet arasındaki bu temel çatışma geçen on dört yüzyılda olduğu gibi gelecekte de devam edecektir"²³.

Tarih bazen tekerrürden bazen de tereddütten ibarettir. Eğer Amerika, Rusya, İran ve diğer Batı'lı güçler Ortadoğu, Kafkaslar ve Türkiye üzerindeki emellerinden vazgeçmezse dünkü Taşnak (Ermeni

²² Şihaliyev, a. g. e., s.146, 161; Emin Arif Şihaliyev, "Ermenistan-Azerbaycan Çatışmasının Yakın Geleceği: Barış mı, Savaş mı, Yoksa Ateşkes mi?", *Ermeni Araştırmaları Dergisi*, Nu. 45, Ankara, 2013, s. 75-80.

²³Huntington, a. g. e., s. 306-313.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

devrimci örgütü), Hıncak (Çan sesi), Hoybun (Kürtçe anlamı bağımsızlık, bireysel özgürlük, Ermenice ise Ermeni toprağı demektir), ASALA (Ermeni gizli ordusu), bugünkü PKK, PJAK, PYD, YPG, KCK ve Ortadoğı'daki diğer siyasi uzantıları gibi aynı zihniyet misali biri birer biri başlar. Burada bu emellerden kimlerin nasıl yararlandığı sorusu akla gelir ve gelecektir²⁴.

SONUÇ

Ziya Gökalp'a göre, Türkler, Batı medeniyetinden yalnız maddi unsurlarla bilimsel yöntemleri almalıdırlar. İslamiyet'ten ise dini inançları almalı, siyasi, hukuki ve toplumsal gelenekleri bir yana bırakmalıdırlar. Kültürün hissi ve ahlaki bütün değerleri Türk mirasından devşirilmelidir. Z. Gökalp'ın uygarlık ve kültür ayrımını H. İnalcık şöyle tespit etmektedir: “Kültür ve medeniyetin niteliğine gelince, Gökalp daima temel sosyolojik görüşünü izleyerek, kültürü bireyin üstünde adeta organik bir gerçek sayar ve kültürü insanın iradi eseri olan medeniyetten kesin bir çizgiyle ayırır. Kültür tamamıyla bir topluma özgü olup sübjektif ve duygusal niteliklidir. Kültürün kendi içinden gelişen doğal bir evrimi vardır. Kültür dışarıdan zorla değiştirilemez. Bir organizma gibi dışarıdan kendi yapısına uygun medeniyet unsurlarını alır, sindirir uygun olmayanları atar. İlkel doğal cemiyetlerde kültür topluma hâkimdir

²⁴Beşir Mustafayev, “Tarihte Ermeni Terörü ve Uzantıları (Taşnak, Hıncak, Ramgavar, JCAG, NAR, ASALA, PKK, Ermeni Devleti)”, *Azerbaycanlıların Soyqırımı Arxiv Senedlerinde, I. Beynelxalq Elmi Konfransın Materialları*, Azerbaycan RespublikasıTehsil Nazirliyi Azerbaycan Universiteti, Bakı, 29-30 Mart 2013, s. 208.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

ve onu oluşturan bütün idealler dine bağlıdır. Kültür, bir temel sosyolojik olgudur”²⁵.

Öte yandan Türk-İslam âleminde yankı bulan “dilde, fikirde, işte birlik” şiarının temsilcisi Gaspıralı da zamanında Doğu, Batı ve İslam kültürü ve medeniyeti ile ilgili kaleme aldığı yazısında yaşanan ve yaşanacak sorunlara dikkat çekerek bu hususta alınması ve alınmaması gerekenleri şöyle özetler nitelikte: “Önce medeniyetin ne olduğunu kararlaştırılmalıdır. Zaten medeni şehirli ve medeniyet şehirlilik manasında olduğu cümleye malûm olup, şehirli bir insan kırdı ve sahra da ikamet eden bedevî bir insandan rahatça ve emniyetlice bir hâlde yaşamasıdır. Medeniyetin parlaklığını büyük-büyük köyler-kiliseler, kaleler, fabrikalar ve topraklar ile ölçenlerden değiliz. Medeniyetin makyası umûmun ondan istifadesidir. Mısır medeniyetinden kalmış piramitler, dikili taşlar bir adamın nefesine ve keyfine milyonlarla âdemoğlu esir olduğunu rivayet ederler. Yunan ve Roma medeniyetleri devrinde bir şehre ve şu şehrin yalnız ilerisine cümle âlem esir olup hukuktan bi-behre kaldığı görünüyor. Yunanlıların ve Romalıların maişet-i insaniyeye hizmetleri olmadı demiyorum. Velâkin medeniyetlerin nakış bir medeniyet olup belki on bin ebnâ-yı cinsinin sa’y-i semeresinden bir âdem istifade ediyor idi. On bin âdem hukuk haricisinde rahat yüzü görmez hakaretler kurtulmaz bir halde tutulup biri rahatça yaşıyor idi diyorum. Avrupa medeniyeti ise bu medeniyetlerden tevellüt etti. Romalıları esir etleri ile havuzlarda beslenmiş balığa doymayıp inkıraz buldukları gibi bunların oğulları olan Avrupalılar dahi bütün âlemin semeresine doyamamaktadırlar. Velhasıl medeniyet-i hazırâ Avrupalıların dedikleri

²⁵ Bkz: Ziya Gökalp, *Kültür ve Medeniyet Türkleşmek İslamlaşmak Muassırlaşmak*, Gençlik Kitapevi, Konya, 2010, Halil İnalçık, “Ziya Gökalp Yüzyıla Damgasını Vuran Düşünür”, *Doğu Batı*, 12, İstanbul, Ağustos-Eylül-Ekim 2000, s. 20-29.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

gibi yeni bir medeniyet değildir. Eski usûl-i maişetin âhir şeklidir. Eski bir hikâyenin âhir sahifesidir Artık Avrupa'yı bırakalım. Her ne kadar Avrupalılar kendi davalarına kendileri mümeyyiz olup medeniyetlerinin en âlâ ve âhir medeniyet olduğunu hüküm ederek cihanın her köşesine nakl etmeye cebre kadar varıyorlar ise de. Avrupa bir ihtiyardır. Tecrübesinden hisse alalım da hatalarını tekrar etmeyelim. Mekteplerini bizler de tesis edelim. Avrupa'da ne görsük çocuk gibi almayalım. Vicdan ve hakkaniyet haricinde değil mi muvazenesini etmeye dikkat edelim. Avrupa medeniyeti bilâ-muvazene kabul olunacak bir şey olmuş olsa idi-bu medeniyete Avrupa'nın nısfı düşman olmaz idi"²⁶.

Bu hususta Musevilik, Hıristiyanlık ve İslam arasındaki medeniyet ayırımı konusunda dersler verilmesi gerektiği kanaatindeyim. Bu derse, mesela Aristo mantığından başlaması gerekecektir: "Cehalet ne güzel bir şey" Müslümanlar Yahudilere, Hıristiyanlara ve diğer din mensuplarına aralarında, kendi toplumlarında yaşama hakkı tanıdıklarına, onlarla "iyilik ve adalet çerçevesinde" ilişkiler kurduklarına göre kendi insanlarından olup zaman içinde değerlerine, öz medeniyet ve kültürüne yabancılaşmış parçalarına bunu tanımayacaklar mı? Elbette tanıyacaklardır. Ne olursa olsun birbirimize yabancılaşma yolundan kaçınmamız gerek. Biz bu parça ile dilde, fikirde ve fiilde derin ayrılıklarımıza rağmen ortak yönlerimizin azamisini temel kılarak birlikte barış içinde yaşamak durumundayız. Nitekim Müslümanları Türksüz, Türkü de İslamsız tasavvur etmek mümkün değildir. Türk-İslam Dünyasında tüm bunlar tek başına bir anlam ve amaç temin etmez.

²⁶İsmail Gaspıralı, "Avrupa Medeniyetine Bir Nazar-ı Muvazene", (Ceride-i Tercüman muharriri Bağçesaraylı İsmail Gaspırski, Matba-i Ebuziya), http://www.ismailgaspırali.org/eserleri/Av_med.htm, 11.05.2017.

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

Durum böyleyken hem Türk Milletinin hem de İslam Âleminin gelişmesine ve yücelmesine çalışılmalıdır. Ne Türk Milletinin İslam'a verdiği renk, ne de İslam'ın Türk Milletine verdiği ahenk unutulmamalıdır. Bilindiği üzere Avrupa Milletleri Hıristiyanlığını ve aynı zamanda milli şuurunu öteleyerek bu güne gelmemiştir. Aksine milli ve manevi değerlerine sahip çıkarak ve bunu bir birlikle (AB örneği) pekiştirerek bu gücüne erişebilmiştir. Bunu özellikle ilim, teknoloji ve sanayideki gelişmişliği ile ortaya koymuştur. M. K. Atatürk'ün de ifade ettiği gibi, "Muasır medeniyetler seviyesine yükselmek" ancak bu yolla olabilir.

KAYNAKLAR

- AYDOĞAN, Metin, *Bitmeyen Oyun: Türkiye'yi Bekleyen Tehlikeler*, Kumsaati Yayınları, İstanbul, 2003.
- COŞKUN, Yasin, “Mondros’tan Mudanya’ya Kadar Olan Dönemde Genel Hatlarıyla ABD’nin Türkiye Politikası ve Türk-Amerikan İlişkileri”, *Yeni Türkiye* 93, Ankara, 2017.
- ÇİMEN, Ali-GÖĞEBAKAN, Göknur, *Tarihi Değiştiren Savaşlar*, İstanbul, 2009.
- FUKUYAMA, Frensis, *Konets İstorii i Posledniy Çelovek*, ACT, Moskova, 2004.
- GASPIRALI İsmail, “Avrupa Medeniyetine Bir Nazar-ı Muvazene”, (Ceride-i Tercüman muharriri Bağçasaraylı İsmail Gasprinski, Matba-i Ebuziya), http://www.ismailgaspirali.org/eserleri/Av_med.htm, 11.05.2017.
- GOLDEN, Peter B., *Türk Halkları Tarihine Giriş*, çev: Osman Karatay, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2016.
- GÖKALP, Ziya, *Kültür ve Medeniyet Türkleşmek İslamlaşmak Muassırlaşmak*, Gençlik Kitapevi, Konya, 2010.
- HUNTINGTON, Samuel P, *Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması*, Okyanus Yayınları, İstanbul, 2005.
- İNALCIK, Halil, “Ziya Gökalp Yüzyıla Damgasını Vuran Düşünür”, *Doğu Batı*, 12, İstanbul, 2000.
- KUZIK, Boris-YAKOVETS, Yuriy, *Tsivilizatsii: Teoriya, İstoriya, Dialog, Buduşyeye*, Institut Ekonomiçeskih Strategiy, T. 1, Moskova, 2006.
- MERİÇ, Cemil, *Bu Ülke*, İstanbul, 2014.
- MUSTAFAYEV, Beşir, “Büyük Devletlerin Kafkasya’daki Ermeni Siyaseti (Kafkasya’daki Ermeni Olaylarına Işık Tutan Bir Arşiv İncelemesi: 1910-1920)”, İstanbul Üniversitesi *Uluslararası Avrasya İncelemeleri Dergisi* (AVİD), cilt. II, sy. 1, İstanbul, 2013.
- MUSTAFAYEV, Beşir, “Tarihte Ermeni Terörü ve Uzantıları”, *Azerbaycanlıların Soyqurumu Arxiv Senedlerinde, I. Beynelxalq Elmi Konfransın Materialları*,

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi | Journal of Social Sciences Institute | Year - Yıl 2017 | Number - Sayı 8

Türk-İslam ve Hıristiyan-Batı Medeniyeti Çatışması Üzerine

Azerbaycan RespublikasıTehsil Nazirliyi Azerbaycan Universiteti, Bakı, 29-30 Mart 2013.

MÜLLER, Harald, *Kültürlerin Uzlaşması*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2001.

NEHRU, Cevahirlel, *Ümumdünya Tarixine Nezer*, Genclik Yayınları, Bakı, 1986.

SAMİ, Şemseddin, *İslâm Medeniyeti*, sadeleştiren: F. Erdem, İstanbul, 1980.

SÜRYANİ, Mihael Vekayinamesi, çev. Hrant Andreasyan, Basılmamış Nüsha, cilt. II, III, TTK Kütüphanesi, Ankara, Tsz,

ŞİHALİYEYEV, Emin Arif, “Ermenistan-Azerbaycan Çatışmasının Yakın Geleceği: Barış mı, Savaş mı, Yoksa Ateşkes mi?”, *Ermeni Araştırmaları Dergisi*, Nu. 45, Ankara, 2013.

ŞİHALİYEYEV, Emin Arif, *Ermenistan-Azerbaycan Münakaşası Sivilizasyalararası Münasebetler Kontekstinde*, Elm ve Tehsil Neşriyatı, Bakı, 2011.

ŞİHALİYEYEV, Emin Arif-MUSTAFAYEV Beşir, “Ermeni Sorununun Medeniyetler Çatışması Bağlamında Değerlendirilmesi ve Bu Sorunun Azerbaycan-Ermenistan İlişkilerine Etkisi”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, ASOS Journal (The International Journal of Academic Social Science)*, yıl. 4, sy. 32, Elazığ, Kasım 2016.

TOYNBİ, Arnold, *İssledovaniye İstorii*, ACT, Moskva, 2010.

WHEATCROFT Andrew, *The Ottomans, Dissolving Images*, Penguin Books, Londra, 1993.

